

FYLKESMANNEN I SOGN OG FJORDANE

Sakshandsamar: Johannes Anonby
Telefon: 57643125
E-post: fmsfja@fylkesmannen.no

Vår dato
06.02.2014
Dykkar dato
27.11.2013

Vår referanse
2013/1513 - 432.4
Dykkar referanse

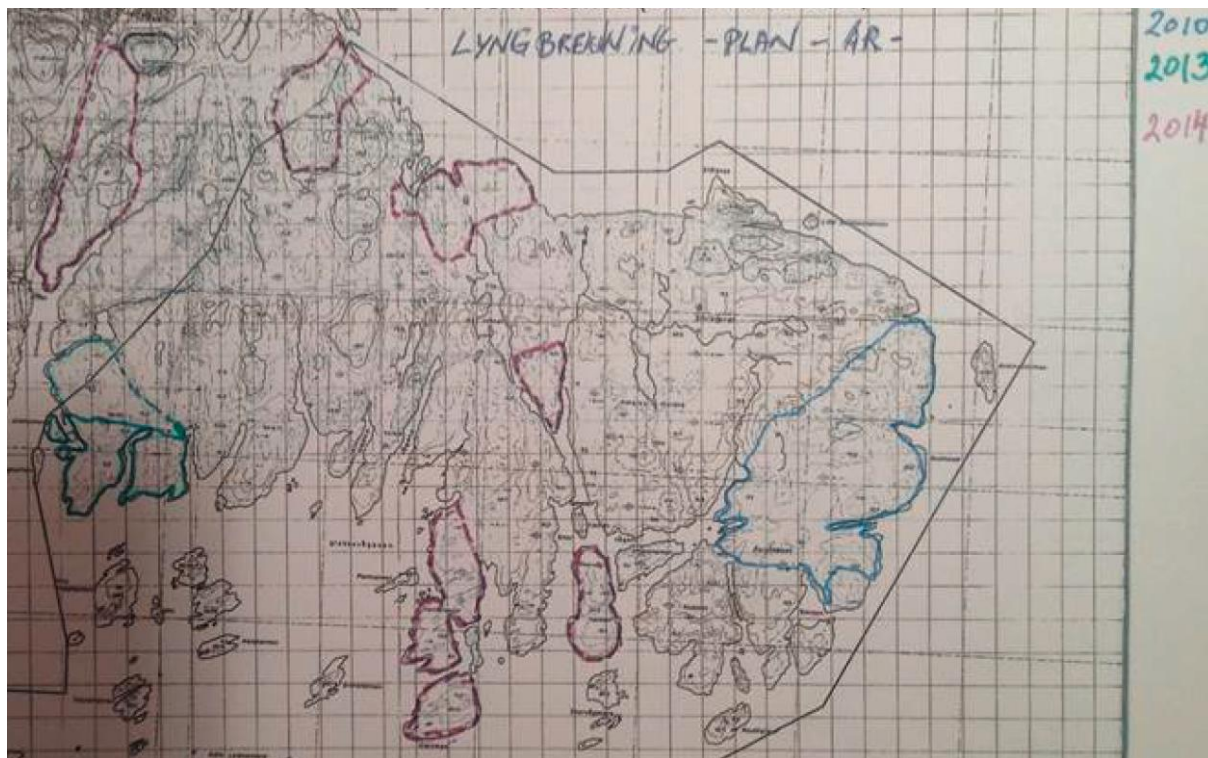
Værlandet Pelssau DA og Sørværet Villsau
v/Anders Braanaas
6986 VÆRLANDET

Sørværet naturreservat i Askvoll – dispensasjon for lyngbrenning i 2014

Vi viser til søknad 27.11.2013, og til telefonsamtale 21.1.2014, og seier oss leie for at søknaden ikkje har vorte avgjort raskare. Fylkesmannen ønskte å kome noko lenger med forvaltingsplanen først, som grunnlag for å handsame denne typen søknader, men ser at de treng ei avgjerd for å kunne setje i gang med lyngbrenning så snart tilhøva i marka ligg til rettes.

Kva søknaden går ut på

Søklarane (Værlandet Pelssau DA v/Arve Kjæmpenes og Eva Landøy, og Sørværet Villsau v/Anders Braanaas og Hilde Buer) er dei same som har felles avtale med Fylkesmannen om skjøtsel av kystlyngheilokaliteten Duevatnet-Rånane, dvs. i praksis det meste av Værlandet utanom naturreservatet, med tilskot frå budsjettet for tiltak i utvalde naturtypar.

Utklipp av kart som låg ved søknaden, og som syner kva areal som vart brende i 2010 og 2013, og kva som vert søkt om for sesongen 2013/2014.

Hovudkontor
Njøsavegen 2, 6863 Leikanger
Telefon: 57 64 30 00
Telefaks: 57 65 33 02
Org.nr 974 763 907

Landbruksavdelinga
Fjellvegen 11, 6800 Førde
Postboks 14, 6801 Førde
Telefon: 57 64 30 00
Telefaks: 57 82 17 77

E-post:
fmsfpost@fylkesmannen.no
Internett:
www.fylkesmannen.no/sfj

Det er søkt om lyngbrenning av rundt 200 dekar i naturreservatet i sesongen 2013/2014, fordelt på 5 felt: Hamrane (lengst nord, på reservatgrensa), søraustsida av Kringlevågen, neset inst i Grindavika, Skarvågholmen, og Fettlåteneset m/Kjerringa. I tillegg står det att 50 dekar (dvs. den nordlegaste delen) av det som vart gjeve løyve til å brenne ved Soknevågen i 2013, og som søkjarane ønskjer å brenne i 2014. Sjå kart som følgde søknaden.

Værlandet Pelssau har no 50 lamsauer i Austneset, medan Sørværet Villsau har 180 lamsauer. For å oppnå god rotasjon i lyngheiskjøtselen bør det brennast noko årleg, og felta bør vere godt spreidde slik at sauene vandrar mellom beiteområda og nyttar heile Austneset. Det er lagt vekt på å velje område der lyngen er i degenerasjonsfasen, og område der framande treslag er på veg inn. Sitkagran og fure (ikkje skilt mellom berg- og buskfure) som står att etter brenning vil verte rydda manuelt.

Heimelsgrunnlag

Så lenge det ikkje ligg føre godkjend forvaltingsplan for Sørværet naturreservat, må søknaden handsamast etter naturmangfaldlova § 48, som m.a. seier at:

«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, ...»

Føremålet med fredinga er, i følgje pkt. III "å ta vare på eit viktig skjergards- og våtmarksområde med naturleg tilhøyrande vegetasjon og dyreliv. Det er særleg viktig å verne om området sine mange funksjonar for fuglelivet, og myrområda som naturtype. I tillegg er det viktig å ta vare på dei geologiske verneinteressene knytta til devonsk sandstein".

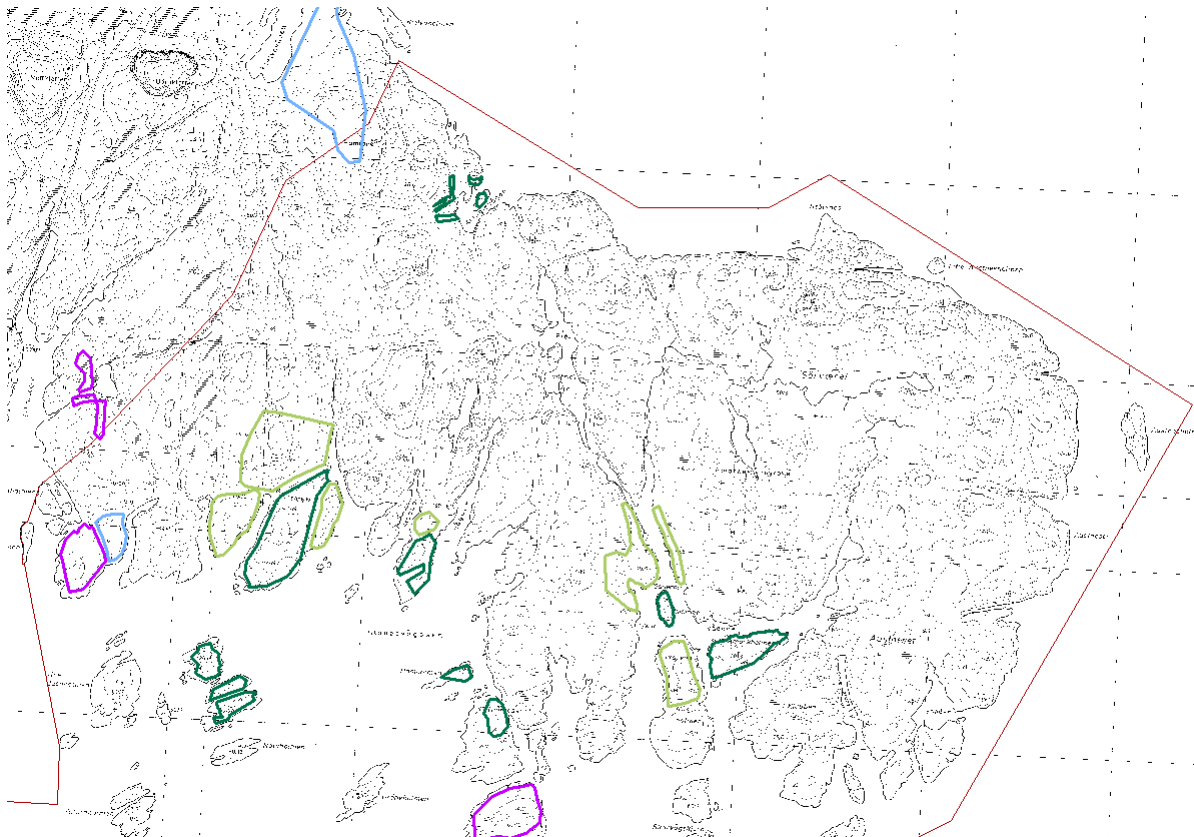
For nærare drøfting, og vurdering etter prinsippa i naturmangfaldlova §§ 8-12 (jf. § 7), viser vil til brev frå Fylkesmannen 4.4.2013, som var skriftleg stadfesting av eit munnleg løyve til å brenne eit avgrensa felt på austsida av Soknevågen, heilt sørvest på Austneset.

Fylkesmannen si vurdering

Det som er nytt i høve til søknaden våren 2013, er først og fremst at det no vert søkt om eit større totalareal, spreidd på fleire delfelt som til dels ligg langt inne i naturreservatet. Eit grunnleggjande dilemma i forvaltninga av Sørværet naturreservat er at Austneset både er eit nasjonalt verneverdig myrområde og del av eit kystlyngheiområde peikt ut som eitt av 23 referanseområde som til saman er viktige for å syne variasjonsbreidda i naturtypen kystlynghei. Noreg har eit internasjonalt ansvar både for oseanisk nedbørsmyr og for kystlynghei, og for begge naturtypene vert det arbeid med framlegg om status som utvald naturtype (UN) etter naturmangfaldlova § 52. Medan nedbørsmyr generelt skal ha minst mogleg inngrep, og der trevegetasjon bør få utvikle seg fritt, er kystlynghei eit trebart kulturlandskap utvikla gjennom lyngbrenning og beiting.

For best mogleg å sameine desse omsyna, vil Fylkesmannen i forvaltingsplanen gå inn for ei form for arealdifferensiering, der representative delar av myrlandskapet vert haldne utanom lyngbrenning, for å tene som referanseområde. Lyngbrenninga bør såleis styrast mot fastmarkareal eller område der brenninga ikkje vil gripe inn i eigna referanseområde. Lyngbrenning kan også vere eit verdifullt hjelpemiddel i område der framande treslag (tidlegare plantingar og/eller frøspreiing frå desse) utgjer trugsmål mot naturtilstanden og verneføremålet. Av omsyn til referanseverdien som kystlynghei, bør ein truleg ikkje nokon stad på Austneset tillate at tre veks opp til frøberande stadium. Det inneber i så fall at vern

av representativ kystmyr med naturleg utvikling av trevegetasjon bør prioriterast i andre verneområde enn i Sørværet NR.

Utsnitt av kart Fylkesmannen har laga over førekomstar av framande bartre i Sørværet naturreservat. Sitkagran er synt med lilla (vaksne felt) og blått (spreidd sjølvsåing, eller plantefelt med berre spreidd og små plantar). Busk- og/eller bergfure er synt med mørkegrønt (vaksne plantingar) og lysgrønt (område med spreidd sjølvsåing). Korkje avgrensinga av felta eller skiljet mellom dei nemnde kategoriane er særleg nøyaktige.

Ei arealdifferensiering kan også stette noko av trongen som forskinga har for å kunne samanlikne utviklinga i ulike felt eller blokker som vert handsama ulikt. I Sørværet NR vart det i 2009 etablert 6 prøveflater for vegetasjon, m.a. med sikte på å samanlikne flater der det etterpå har vorte brent lyng, og flater som framleis er ubrende. Det vart tilrådd å analysere desse prøveflatene på ny i 2014, noko Fylkesmannen har bede om pengar til. Dette vil vonleg kunne gje viktige premissar til forvaltingsplanen om korleis området bør differensierast, og korleis ein best tek vare på verneområdet som referanseområde for studium av ulike miljøpåverknader, både naturlege og menneskeskapte, både lokale og globale.

Aktiv bruk med lyngbrenning og beiting over heile Austneset vil truleg gjere området mindre attraktivt som hekkeplass for havørn. Sjølv om havørna etter kvart har nådd ein svært levedyktig bestandsstorleik, er hekking på flatmark slik ein kjenner frå Austneset truleg avhengig av at større areal med grov lyng hindrar ferdsle av folk kring reiret. Også for hubro, som har eit tyngdepunkt i lyngheiregionen på kysten, er område med grov lyng truleg viktig i så måte. På den andre sida må ein rekne med at område med grov lyng før eller seinare vil gro att til skog om der ikkje vert brent i det heile.

Dei nemnde avvegingane vil vere tema for forvaltingsplanen, og Fylkesmannen ønskjer å ikkje binde opp for mykje av premissane før planen har vore på ei brei høyring der fagfolk på ulike tema har fått gje kommentarar. I mellomtida meiner Fylkesmannen det er eit godt prinsipp å prioritere for lyngbrenning område som er dominerte av fastmark, og der

brenninga bidreg til å løyse problem med framande artar i spreiring, slik også søkjarane legg opp til. Eit viktig prinsipp er også å fjerne frøproduserande tre før lyngbrenning på stader der brannfeltet elles lett vil verke som foryngingsfelt for trebestand i nærleiken. Sjølv om det er godt mogleg at effektiv lyngheiskjøtsel vil løyse det problemet, vil omsynet til myra som naturtype i nokre tilfelle kunne avgrense valet av verkemiddel. Dette tilseier varsemd.

Ut frå topografien og kvar dei største myrområda ligg (sjå kart med fargelagde markslag), er det nærliggjande å tenkje seg nord-sør-lina gjennom Fløvatnet og Grindavika som eit naturleg skilje for å prioritere myr på austsida og kystlynghei på vestsida. Det kan vere eit argument for å vente med meir brenning aust for denne lina. Bartreplantingane på øyane i Skarvågane, og den observerte frøspreiinga nordover i Grindavika, kan også tilseie at eventuell lyngbrenning her vert koordinert med fjerninga av frøkjeldene.

Noko av det same kan seiast om det omsøkte lyngbrenningsfeltet søraust for Kringlevågen, som også støyter til ei vegetasjonsprøveflate ved nordenden av Fløvatnet. Den austlege delen av feltet er dominert av ei myr, og feltet ser ut til å liggje i vindretninga for frø frå Kringlevågen. Fylkesmannen meiner difor at lyngbrenning her bør avvete forvaltingsplanen og samordnast med fjerning av bartreplantingane som kan spreie frø til området.

Skarvågholmen har spreiring av busk-/bergfure, og i nærområda finst både frøproduserande bestand og fleire felt med spreiring frå desse. Skarvågen-området peikar seg såleis naturleg ut for tiltak. For å ikkje å risikere uønskte effektar av tiltaka, ønskjer Fylkesmannen like fullt å drøfte tiltaket/tiltaka nærare med søkjarane før vi eventuelt gjev eit løyve for dette området.

Sjølv om kystlynghei, i motsetnad til myr, ikkje er spesifikt nemnt i verneføremålet, meiner Fylkesmannen at omsyn til begge naturtypene må tilleggjast stor vekt i vurderinga av kva som ivaretek «*naturleg tilhøyrande vegetasjon*». Med unntak for feltet søraust for Kringlevågen og feltet inst i Grindaviki, og Skarvågholmen, der vi ser trong for nokre avklaringar, meiner vi difor at lyngbrenning i samsvar med søknaden ikkje kan påverke verneverdiane negativt, men truleg oppfyller prinsippet i naturmangfaldlova § 12 på ein god måte. Eit viktig moment er at søkjarane er røynde folk med god innsikt i prinsippa for tradisjonell lyngheiskjøtsel og heile driftsforma.

Avgjerd

Værlandet Pelssau DA og Sørværet Villsau får med dette dispensasjon for lyngbrenning i Sørværet naturreservat i samsvar med søknaden av 27.11.2013, med unntak av 3 felt (søraust for Kringlevågen, inst i Grindavika, og Skarvågholmen). Følgjande vilkår gjeld:

1. Lyngbrenninga skal gjennomførast omsynsfullt og i samsvar med gode prinsipp for tradisjonell kjøtsel av kystlynghei (lyngsviing), der ein brenn av den gamle lyngen, men gjer minst mogleg skade på jordsmonnet/torva. Med verneverdien som myrane på Austneset har, skal det leggjast særleg vinn på å unngå å skade botnsjiktet (mosesjiktet).
2. All lyngbrenning skal vere avslutta innan 15. april 2014.
3. Så snart sesong og ny vokster har gjort dei lyngbrende felta høvelege for det, skal det følgjast opp med beiting av type og omfang som er eigna til å skape og vedlikehalde karakteren som tradisjonell kystlynghei.
4. Ein kort rapport etter gjennomføringa, og korleis tiltakshavarane vurderer resultatet, skal sendast til Fylkesmannen, med mindre anna (t.d. ei synfaring) blir avtalt.

Fylkesmannen ser elles trongen for å prioritere framdrift i arbeidet vårt med forvaltingsplanen, både av omsyn til verneverdiane og til dykk som eig og bruker området. Vi vil også gjerne ta ein telefonkontakt i nær framtid med sikte på å avklare eventuelle spørsmål som ikkje treng å vente på forvaltingsplanen.

Med helsing

Tore Larsen
seniorrådgjevar

Johannes Anonby
seniorrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor ikkje underskrift.

Kopi på e-post: Miljødirektoratet
Askvoll kommune
Værlandet Vel v/Audun Oddekalv
Værlandet pelssau DA v/Eva Landøy
Mons Kvamme
NTNU v/Anders Lyngstad
SNO v/Tore Gundersen